

Posudek na bakalářskou práci

Název: Profese dozorce ve vězeňské službě

Autorka: Anna Veselá

Fakulta humanitních studií, Univerzita Karlova, Praha 2019, 65 s.

Tématem bakalářské práce Anny Veselé se stala problematika vězeňství. Zaměřila se na otázku pojetí profese dozorce v rámci vězeňského systému v ČR. Zajímalo ji, jak rozumějí dozorcí své profesi, jak se do ni situují. Teoreticko-metodologickým východiskem se stala teorie kulturních modelů. Data, o něž opírá své interpretace a formuluje závěry, získala na základě polostrukturovaných rozhovorů se sedmi dozorcí. Práce je strukturována adekvátně žánru bakalářské práce. Je rozdělena do pěti kapitol: Úvod, Teoretická část, Metodologie, Schémata profese a Závěr. Její součástí je dále soupis literatury a Přílohy.

V teoretické části se autorka vyrovnává s třemi klíčovými oblastmi, které potřebuje pro ukotvení své interpretace. Je to za prvé představení teoreticko-metodologického rámce kulturních modelů, resp. generátorů logiky. Zde kromě definování, co je kulturní model a jak referuje k sociální realitě, představuje i texty Doubka, Levínské a Bittnerové, které se věnovaly otázce kulturních modelů pomáhajících profesí. Zde se nabízí možná vazba na sledovanou problematiku, protože i povaha práce dozorce je založena na práci s lidmi, kteří se ocitají v mezní životní situaci a vězení je v kontextu moderní společnosti chápáno mimo jiné i jako místo pro resocializaci. Za druhé se autorka věnuje popisu českého vězeňského systému, aby tak vytvořila kontext pro vlastní analýzu. Tato část byla opakovaně redukována, a je otázka, zda všechny zde uvedené informace jsou nutné pro pochopení realit vězeňského systému ČR. Za třetí se pak věnuje vybraným textům, které se interpretují vězení z pozic sociálních věd. Na základě teoretických východisek pak formuluje výzkumnou otázku.

Výzkumnou otázku řeší na základě kvalitativního výzkumu. Anna Veselá vytvořila v tomto ohledu velice kvalitní data, její výzkum lze pokládat za velice úspěšný. Pronikla do oblasti, která rozhodně není běžně přístupná a vyžaduje zásadní důvěru mezi výzkumníkem a informátorem. Autorka sama úspěch přičítá svému gatekeeperovi, nicméně i tato důvěra se přenesla i na další účastníky výzkumu.

V rámci interpretace kulturních modelů profese dozorce si kladla dílčí otázky, které se také staly osou jejího výkladu: Co je profese dozorce? Jaké jsou kompetence vězeňských dozorců? Jaká je každodennost práce? S kým dozorce pracuje? Kdo jsem ve věznicí? Tato část práce zúročuje relativně úspěšný výzkum. Autorka identifikuje kulturní modely, které jsou spojeny s profesí dozorce. Na mnoha místech se jí daří uplatnit zvolený koncept kulturních modelů. Autorka dospívá k významným nálezům, které na jednu stranu korespondují s interpretacemi pojetí vězení v moderní společnosti, ale zároveň ho doplňují. Panoptiku, kterým vězení je, a nutné vyloučením těch, kteří do společnosti nepatří, sekunduje kulturní model dodržovat pravidla, aby byl v bezpečí nejen systém, ale především dozorce. Dohled zde není nástrojem pro vytváření společnosti, ale pro přežití dozorce.

V teoretické části autorka uvažuje o generátorech logiky profese dozorce, tento cíl je však naplněn jen částečně. Kdyby autorka přistoupila k zvažovanému úkolu, mohla vstoupit do diskuse se zmiňovaným textem o kulturních modelech pomáhajících profesí. Proto by bylo možné v rámci obhajoby uvažovat, jak logika profese dozorce konvenuje s identifikovanými logikami pomáhajících profesí.

Text vykazuje místy formulační lupy, ukazuje, že se autorka asi postupně vyrovnávala s anonymizací dat, když na s. 31 uvádí jména lokalit, odkud nepocházejí její informátoři. I když jejich identitu neprolamuje, působí to zvláštně.

Předkládaná bakalářská práce se věnuje relevantnímu tématu. Volí ne-triviální teoreticko-metodologický rámec, resp. rámec, který si autorka zvolila, je nesnadný a vytváří velký nárok na systematickou intelektuální práci. Stejně tak terén, v němž se pohybovala, není samozřejmý a jeho otevření a udržení se v něm vyžaduje velkou důvěru mezi účastníky výzkumu. Text, který Anna Veselá vytvořila, je čtivý. Své interpretace propojuje autorka s odbornou literaturou. Zároveň je třeba ocenit i spolupráci s vedoucí a fakt, že nikdy Anna Veselá nerezignovala na to, aby úkol zvládla.

V kontextu všech uvedených skutečností konstatuji, že Anna Veselá odvedla práci, která si zaslouží ocenění. Hodnotím ji mezi výbornou a chvalitebnou.

V Praze 30. 1. 2019

Dana Bittnerová